

erescit, cum tentationum strepitus ingruit, protinus ad hunc portum mens læta confugiat, et velut in quadam munitionis arce delectabiliter requiescat, ut fiat quod per Psalmistam dicitur: « Abscondes eos in abdito vultus tui a conturbatione hominum, protege eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum (Psal. xxx). » Proposita igitur inertis torporis ignavia, omnium virtutum studiis prudenter invigila, in eo quod cœpisti immobiliter persevera. Nec monasterium reliquisse pœniteat, sed sero te potius experrectum conscientia reprehendat, quatenus qui nunc pauper esse cum Christo temporaliter

eligis, cum eo simul immortalibus divitiis in æterni regni gloria perfruaris; et inter electos abbates te jubeat in resurrectione constitui, pro cuius au ore in hac vita de abbatum te ordine dejecisti. Ecce, dilectissime Pater, amoris tui dulcedine provocatus, dum plura tibi scribere studui, epistolaris modum brevitatis excessi; sed rogo omnipotentem Deum, ut et hæc tibi rustica et imperita verba proficiant, et in eorum recompensatione tua pro servo tuo orare sanctitas non desistat.

Sit nomen Domini benedictum.

463-464 OPUSCULUM VICESIMUM SECUNDUM

CONTRA CLERICOS AULICOS, UT AD DIGNITATES PROVEHANTUR.

ARGUMENTUM. — Invehitur in clericos quos, ut episcopatus sibi possint et dignitates ecclesiasticas comparare, sæcularium principum se famulatu addicunt. Docet autem illos non idcirco ab infando Simonie crimine immunes esse, quod pecunia ad eas scelestas emptiones conficiendas non utantur, imo multo magis ea culpa irretitos teneri, quia scilicet seipsos, quod majus est, vendunt, ut sacerdotia adipiscantur. Principibus quoque cavendum esse ait, ne dum improbis et flagitiosis hominibus Ecclesiarum gubernacula committunt, aliena peccata in se transferant; quod pluribus exaggerat, multisque rationibus confirmat.

Domno BONIFACIO reverendissimo episcopo PETRUS B peccator monachus servitum.

Admonet vir Sapiens: « Cum emptore, inquit, tracta de venditione, cum viro livido de gratis agendis, cum impio de pietate, cum honesto de honestate (Ecl. xxxvii). » Quibus etiam ante præmisserat: « Cum viro religioso tracta de sanctitate, et cum justo de justitia (Ibid.). » De sacerdotibus ergo nulli congruentius sermo dirigitur quam sacerdoti. Cum itaque, venerabilis Pater, de modernis episcopis mihi perplura displiceant, illud intolerabilibus arbitror, quia nonnulli dum honores ecclesiasticos ætneis vaporibus æstuantius ambiunt, in clientelam potentium tanquam servos se dedititios obscœne substernunt. Ecclesiastica quippe deserunt, dum Ecclesias concupiscunt; et ut tyrannidem arripiant super cives, ut ita dixerim, dedignantur esse concives: militiam fugiunt, ut militibus præferantur; et dum non erubescunt templo Dei mutare palatium, de religione canonica in ordinem transeunt laicorum. Virtutum arma deponunt, procinctum spiritualis militie deserunt, castra transfugiunt, militare cingulum solvunt. Dedignantur cum cæteris stipendii percipere donativum, ad solius anhelant dictaturæ vel imperii principatum. Qui nimirum dum non per Ecclesiæ ingrediuntur ostium, sed per sæculare posticum, non pastores ovium, sed lures et latrones fiunt: Veritate perhibente, quæ ait: « Qui non intrat per ostium in ovile ovium, ille fur est, et latro (Joan. x). » Porro si non ex aliena, sed ex eadem militia militum tribunus eligitur, si sæpius ejusdem

regni oriundus ad regie dignitatis apicem promovetur, si denique ex ejusdem funi accolis quispiam in rurali villicatione præponitur; quo pacto sola Christi Ecclesia extraneo, vel ignoto cuilibet homini, tanquam vile stabulum, committetur? Si terrena quæque per suos domesticos disponuntur, quomodo sancta Ecclesia, quæ sceptrum regni et aula est cœlestis imperii, spretis propriis, in externos transfertur? Undecunque tamen sit, si ab ipsis quibus est præponendus eligitur, non extraneus iudicatur.

CAPUT PRIMUM.

De clericis obsequio sæcularium principum deditis.

Sed quis ferat illi ecclesiastica jura committi, qui ut Ecclesiam nanciscatur, ecclesiam deserit, et dedignatur obsequium dependere propriæ, ut sibi regimen arroget alienæ? Præterea cum de viro justo propheta perhibeat: « Quia excutit manus suas ab omni munere (Isa. xxxiii); » quis eum a muneribus valeat præstatione defendere, qui et semetipsum alienæ servitutis imperio dedere, et in diuturnæ expeditionis impensas facultates suas convincitur profligare? Prophetica plane illa sententia sic exponitur, ut tria dicantur esse munerum genera, scilicet munus a manu, munus ab obsequio, munus a lingua (18). Et munus quidem a manu pecunia, nunc ab obsequio obedientia subjectionis, munus a lingua favor assentationis.

465 Sed si rite considerentur hæc tria munerum genera, in eo quod medium ponitur, et primum; simul et tertium continetur. In obedientia quippe subjectionis, et munus a manu, quod est pecunia,

(18) De his etiam epistola 1 libri II

et manus a lingua, quod est favor adulationis, subsequenter agnoscitur. Quis enim manifestius approbatur pro adipiscendis honoribus præstare pecuniam, quam is qui tot expensas utendo vehiculis, tot facultatum summas in accurandis pretiosarum vestium prodigit ornamentis? Eoque superat eum qui pecuniam semel appendit, quia non contentus solummodo facultates expendere, semetipsum quoque non dubitat tanquam servum Domino vindicticum subjugare.

Jam vero quis ambigat eum, cum datur occasio, favorabilibus dominum suum verbis oblinere, ut eum blanda possit adulatione mulcere? Utque ejus animum capiat, quod sibi magis placeat, callidus observator explorat. Oculis gliscit, gestibus innuit, festivitatem sereni cordis ore præterdit. Pendet ad nutum, ut sic herile præceptum, tanquam per Sibyllinum os Phœbi præstoletur oraculum. Ire jubetur, evolat; stare præcipitur, silicem repræsentat. Si dominus fervet, is e sudat; si ille æstum, hic cauma conqueritur. At si vel leviter frigeat, hic necesse est, tremefactus visceribus obtorpescat. Si ille dormire vult, hic accidiatur; si satur est, hic ructare compellitur. Sicque non suus nil aliud loquitur, nisi quod illi placere suspicatur. Sicut de quibusdam non dissimilibus per Isaiam dicitur: « Qui dicunt videntibus, nolite videre, et aspicientibus, nolite aspiciere nobis ea quæ recta sunt: loquimini nobis placencia, videte nobis errores, auferite a me viam, declinate a me semitam, cesset a facie mea sanctus Israel (Isa. xxx). » Et hoc iste modo juxta Psalmistam dum oleum male blandientis assentationis exaggerat, mentem illius, quæ caput est cogitationis, impinguat. « Oleum, inquit, peccatoris non impinguet caput meum (Psal. cxl). » Et Salomon ait: « Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis (Prov. 1). » Peccatores etenim lactant, cum vel perpetranda mala blandimentis inferunt, vel perpetrata laudibus extollunt.

Quibus nimirum Scripturæ testimoniis patenter ostenditur, quia quisquis adulatur, generale peccatoris nomen per auxesin specialiter promeretur. Et cum Psalmista dicat: Quia « laudatur peccator in desideriis animæ suæ (Psal. ix); » et qui iniqua gerit, benedicitur; et is qui laudat, et qui sponte laudatur, non dispari reatus obligatione constringitur.

CAPUT II.

Quod adulatio in clericis sit simonia.

Hoc ergo genus muneris cæteris muneribus et deteriorius est ad peccandum, et gravius ad persolvendum. Quoniam illa utraque sine isto possunt facile reperiri, hoc autem sine duobus illis vel vix vel nunquam valet impleri. Nam venditoribus Ecclesiarum, si avari sunt, sufficit pecunia cum appenditur: si gloriosi, solus adulationis favor aliquando vice
466 pretii compensatur. Qui vero se mundi principibus pro nanciscendis honoribus tradunt, et pecunias necessario prodigunt, et delinificis patrones

A suos adulationibus lingere non omittunt. Nequaquam ergo distineantur se dedisse pecuniam, qui prælationis ambitione principibus exhibent clientelam. Qui nimirum dominationis desiderio servant; et ut divitiis affluant, cum facultatibus suis, et semetipsos expendunt. Humilianantur, ut postmodum impune superbiant, se pedissequos exhibent, ut præcedant; laboribus atteruntur, ut gaudeant; affliguntur inopia, ut nuptialis edulii continua postmodum epulatione turgescant; et velut proposita venalitates mensa, fenerando servitium, mercantur imperium. Amant enim primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi (Matth. xxiii).

Dent alii insensibilis metalli summam, trutinant stolidæ pecuniæ quantitatem, numerentur æra, vasa ponderentur anaglypha. Dent, inquam, alii nummos; isti dant pretium semetipsos. An non est pretium sedulum subjectionis obsequium? Nam ut de spiritali convertamur ad carnale conjugium, nunquid Jacob, qui vicenniali pro uxoribus ætate servivit, dicendus est pretium non dedisse, quia Laban socero suo pecuniam non appendit? Sed audi, Scriptura teste, quid ejus utræque conquerantur uxores: « Nunquid, inquit, habemus residui quidquam in facultatibus, et in hæreditate domus patris nostri? » moxque subjicit: « Nonne quasi alienas reputavit nos, et vendidit, comeditque pretium nostrum? (Gen. xxxi.) » Cum profecto Jacob nullam pro uxoribus pecuniam dederit, nisi duntaxat quia soceri pecora custodivit. Dumque apud eum opilionis officio fungitur, geminam filiarum ejus copulam promeretur. Vis itaque pretium ex ore Jacob ipsius audire? « Die, inquit, noctuque, æstu urebar et gelu; fugiebat somnus ab oculis meis; sic per viginti annos servivi tibi in domo tua (Ibid.). » David quoque non aliud Sauli pro filia pretium dedit, nisi quia duntaxat ejus militiam bajulavit. Unde leviro suo Isboseth per nuntios dicit: « Redde uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum præputiis Philisthim (II Reg. iii). » Laboris quippe sui victoriam dotem deputat, quam et Saul velut quamdam pecuniam sponsalium vice susceperat. Sic, inquit, loquimini ad David: « Non habet necesse rex sponsalia, nisi tantum centum præputia Philistinorum, ut fiat ultio de inimicis regis (II Reg. xviii). »

Sicut ergo Laban filias vendidit, pretiumque comedit, non quia recondidit pecuniæ lucrum, sed quia laboriosæ servitutis percepit impendium. Et sicut Saul nupturæ filia non auri, vel argenti dona quæsivit, sed laborem belli, vel insigne triumphi, vice dotis accepit; sic ille necessario Ecclesiæ venditor esse convincitur, qui subjectionis obsequium de male sperata ejus largitione meretur. Et cum is qui pretium accipit, asseratur Ecclesiam vendere, iste congruentius dicitur venditare; quia venale commercium, quod ille semel iniiit, hic longa, ut ita loquar, ac diuturna negotiatione protrahit. Et

infelix clericus, quot servitia **467** facatæ humilitatis exhibuit, quasi tot pecuniarum summas appendit. Qui nimirum assentationibus suis dum aucupatur nomen episcopi, larvam induit parasi. Et dum spirat ambitione pontificem, scenicum exhibet histrionem; atque ideo hic non simplex, sed omni-gena dicendus est Simoniacus, quia quidquid est, per quod Ecclesia vendi potuit, hic triplici venalitate commisit. Nec gloriatur metalli se non dedisse pecuniam, qui, quod pretiosius habebat, semetipsum venalem præbuit: qui naufragio se tam duri laboris immersit, et in hujus expeditionis sumptus nonnihil ex propriis facultatibus profligavit.

Ponamus, verbi gratia, duos clericos centenas nummorum libras non dispari peculio possidentes, quorum alter curiam regis adeat, sensimque in proprios usus, quod in sudario latet, insumat; alter cum Jacob in tabernaculis maneat, nec alutam ære turgentem follere compellat. Utrique postmodum uno die sua cuique delegetur Ecclesia: et hic quidem totum æs, quod crumena servabat, in sacrilegii pretium funestus negotiator effundat; alter vero quia servivit in curia, nil noviter tribuat, sed ad percipiendum Ecclesie villicatum tanquam gratuitus mercator accedat. Quis horum, quæso, charius emit Ecclesiam? Nunquid non ille, qui licet patrono nil dederit, tot ærumnis et laboribus pressus quidquid habebat, in tam gravis et diuturnæ expeditionis sumptus expendit; et iste vilis, qui sine labore suam venditori pecuniam numeravit? Nam perspicua ratio persuadet, quia plures emit Ecclesiam, qui sua omnia cum laboribus perdidit; quam is, qui quietus et otiosus præfixæ quantitatis pacta persolvit.

Porro cum et forensibus legibus cautum sit, ut curialis quisque fanditus arceatur a clero; iste de Ecclesia migravit ad curiam. Et, heu prodigiosa vesania! ut præferatur clericis, qui de clerico efficitur curialis: factus est servus mundi, ut jus Domini, imò cathedram pestilentie usurpet in domo Dei. Qui si semel investituram de manu largitoris acceperit, vel quilibet prorsus ingenio culmen regiminis adeptus ascenderit, mox ut sibi fautores inveniât, larga de facultatibus Ecclesie dona dispensat.

CAPUT III.

De episcopo quodam Bononiensi.

Nostris certe temporibus Bononiensis Ecclesie quidam præsedet episcopus, eo scilicet modo, quo diximus, curialis: qui nimirum postquam latissima ecclesiastici juris prædia in suburbio constituta distraxit, subsequenter obmutuit. Sicque fere per septennium donec advixit, paralyticus et elinguis elanguit. Juste scilicet, superno dispensante iudicio, ut qui linguam suam fecerat negotii feralis interpretem, cum ipsa quoque prorsus amitteret totius eloquii facultatem. Quilibet itaque curialis episcopus hos muneribus attrahit, illis beneficia latiora concedit; sic a quibus non erat electus, eligitur; et ut sibi de Simone nihil desit, ipsam electionem sacri-

A lega venalitate mercatur. **468** Verumtamen in hoc sui sceleris turpitudinem palliat, quia sub colore fidelitatis ecclesiasticæ municipes per jurisjurandi sacramenta confirmat. Cum nemo deterius Ecclesiam lædat, quam iidem ipsi infidi fideles, qui ejus diripere facultates anhelant. Cum illis ergo munera tribuit, cum sub nomine velut Ecclesie sibi potissimum jurare compellit, non Ecclesie consulit, sed sibi quiete possidendi culinæ aditum pandit. Sive ergo ante consecrationem hoc, sive postquam consecratus est, faciat, valde sibi timendum est, non pro Ecclesie utilitate, sed pro sua potius confirmatione, sacri loci bona dilapidat, in voraginem se Simoniacæ hæreseos, dum extolli conatur, immergat: et hinc perniciose coram divinis obtutibus corruat, unde se inter homines arroganter exaltat. Sicut scriptum est: « Dejecisti eos dum allevarentur (Psal. LXXI). »

B Sed et hoc prætereundum non est, quia sicut is, qui regiminis apicem invitus assequitur, si quid illi asperum, si quid patitur adversum, ad cumulum sibi provenit meritorum: et pro tribulatione, quam tolerat, non incassum exsultationis æternæ præmium sperat. Sic ille, qui ultroneus ambit, vel importunus ingeritur, vix pro adversitate, quam in regimine patitur, præmium consequetur. Ad se itaque quod patitur, referat; sibi que omne, quod lace-ratur, ascribat. Labores, quos sustinet, honoribus recompenset, fructumque laborum potius in adepta dignitate constituat, quam de futuri muneris retributione præsumat, Domino de talibus attestante: « Quia receperunt mercedem suam (Matth. vi). » Nam sibi ipse conscivit, unde mens ejus tot casibus concussa succumbit. Enimvero qui ad ministerium terrenæ dispensationis coactus attrahitur, cum in executionibus ejus adversa pertulerit; laboris sui præmio non carebit. At si villicatus pretio, vel precibus obtinetur, erubescit pro laboribus suis commodum retributionis exigere, qui se laborandi materiam meminit importunis anxietatibus extorsisse.

C Hæc itaque diximus, ut non sibi gloriantur Simoniacam decesse venalitatem, qui famulando principibus ecclesiasticam adepti sunt dignitatem. Nec sibi regulam gratuitæ promotionis applaudant, cum se redemisse, quod possidetur, duris laboribus non ignorant.

CAPUT IV.

Quod peccata episcopi non recte ordinati in promotoris caput redundant.

Principibus quoque, et quibuslibet ordinatibus ecclesiarum summopere cavendum est, ne sacra loca, non considerato divino iudicio, sed pro arbitrio et ad libitum, præbeant, ne ad suam confusionem divinæ legis ordinem, sacrarum canonum statuta confundant. Nam quisquis Ecclesiam Dei non regulariter, sed potentialiter ordinat, in promoventis caput omnia illius, qui promotus est, mala redundant. Unde prædicator egregius cum dixisset: « Manus cito nemini imposueris (I Tim. v); » præsto

subjuaxit. « Nec communicaveris peccatis alienis (Ephes. xxxii). » Alienis quippe peccatis communicare convincitur, quisquis indignum, et improbum atque ideo cupidum ad regimen provehere non veretur. Et cum Ecclesia Christi non habens maculam, neque rugam, reproba cujuslibet ordinatione scedatur, in ordinantis animam omnis illa lethiferæ contagionis lepra transfunditur.

Romanorum nempe tradit historia (RAULUS DEACON. *Hist. Rom. ad Eutrop. lib. II, in princip.*): quia potentibus Gothis ut eis imperator Valens episcopos destinaret, a quibus Christianæ fidei rudimenta susciperent; ille doctores ad eos non orthodoxos, sed Ariani dogmatis misit, rudemque populum, quibus involutus erat, erroribus, implicavit. Sed, o prædicandam, vereque laudabilem divini examinis æquitatem! Nam cum Gothi jam ab Hunnorum agminibus ex antiquis seclibus fuissent violenter ejeti, et citra Danubium, intra Romanos scilicet fines, a Valente sine ulla scederis pactione benigne suscepti; divino tamen judicio postmodum contra Valentem in arma consurgunt, ejusque exercitum acerrima cæde prosternunt. Quibus cognitis Valens egressus Antiochia, contra Gothos innumeris vallatus agminibus, properat: sera ductus poenitentia, sanctos quosque revocari de exsiliis imperat; mox tamen committit et perdit. Nam ad primum Gothorum impetum Romanorum equitum acies perturbantur, nudatosque pedites deserunt. Qui mox equitatu hostium septi, ac sagittarum nubibus cæuti, dum huc illucque velut amentes pallando diffugiunt, hostilibus gladiis funditus perimuntur; ipse quoque imperator sagitta sauciatus, equo delabitur; in vilissimam tegetem, milite gestante, defertur; sicque supervenientibus Gothis, ignibus atrociter concrematur. Justo quippe Dei judicio ab eisdem consumptus est flamma vindictæ, quos ipse percusserat igne perfidiæ. Sic, juxta Scripturæ sententiam, egressus est ignis de rhamno, et devoravit cedrum Libani (*Judic. ix*).

Sed et per hoc exemplum, quod nunc de Scripturâ posuimus, illud etiam non inconvenienter occurrit, quod ibidem in libro *Judicium* positum memoramus. Nam dum hoc ferreo sæculo, et ii qui regimine digni sunt, fugiant; et illi, qui merito reprobandi sunt, irreverenter accedant; hoc agi videtur per operationis effectum, quod illic legitur per allegoriæ mysterium. Ait enim: Quia cæstit Joathan in vertice montis Garizim, elevataque voce clamavit. Audite me, viri Sichem, ita ut audiat vos Deus: Ierunt ligna, ut ungerent super se regem, dixeruntque olivæ: Impera nobis. Quæ respondit: Nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua et dii utuntur et homines; et venire, ut inter ligna promovear? Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, et super nos regnum accipe. Quæ respondit eis: Nunquid possum dulcedinem meam deserere, fructusque suavissimos, et ire, ut inter cætera ligna promovear? Locuta sunt quoque ligna; et ad vitem: Veni, et

impera nobis. Quæ respondit: Num possum deserere vinum meum, quod lætificat Deum et homines, et inter ligna cætera promoveri? Deinde Scriptura subjungit: « Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, et impera nobis. Qui respondit eis: Si vere regem me vobis constituitis, venite, et sub umbra mea requiescite (*Ibid.*). »

Longum est, si dicamus Gedeonem typum tenere Salvatoris (*Judic. viii*). Per plurimas ejus uxores, diversas debere nationes intelligi, quæ sibi cohæsere per fidem. Per septuaginta filios, totidem linguarum populos. Per concubinam, Synagogam. Per Alimelech, antichristum, qui Synagogæ filius erit. Unde et in Apocalypsi his qui credituri sunt, dicitur: « Qui dicunt se Indæos esse, et non sunt, sed sunt synagoga Satanæ (*Apoc. ii*). » Et sicut ille peremit septuaginta fratres; sic iste persecuturus est omnes, quæ sibi non consentient, nationes. His, inquam, omissis, quæ longioris styli videntur egere tractatu, in quantum patitur epistolare compendium, ita duntaxat cœptæ disputationi congruere videatur, prolixæ historiæ figuram succincte perstringimus.

Quid ergo per Joathan, qui interpretatur consummatus, sive perfectus, nisi sanctum et doctum quempiam prædicatorem, debemus accipere? Hic in montem Garizim ascendit et voce magna clamavit (*Deut. xxvii*). Prius ascendit, et postmodum clamavit: Ante consurgit in montem, et sic elevat vocem. Quia nisi doctor virtutum prius culmen ascendit, inaniter clamat. Sicut per Isaiam dicitur: « Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem (*Isa. xl*). » Per Garizim autem sancta designatur Ecclesia, quæ est virtutum omnium schola, et cœlestium segetum ubertate fecunda. Hic est enim mons, qui dandis per Moysen benedictionibus deputatus est: et Ecclesia mons benedictionis est, cujus filiis per apostolum dicitur: « In hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis (*I Petr. iii*). » Hanc hæreditatem a vidua matre suscepimus, pro qua vir ejus mori dignatus est; de qua et per Psalmistam dicitur: « Viduam ejus benedicens, benedicam (*Psal. cxxxii*). » Et congrue Garizim, qui interpretatur *divisio*, vel *advena*, sanctam figurat Ecclesiam; quoniam Ecclesia gentium, quæ prius exstitit funditus a Dei lege divisa, in prima vocatione facta est advena, jamque per incrementum gratiæ facta est omnino domestica. Unde jam firmiter radicatis, et velut in urbe compositis Paulus ait: « Jam non estis hospites, et advenæ; sed estis cives Sanctorum, et domestici Dei (*Ephes. ii*). »

Sed ut omittentes plurima, quod propositum est, transiliendo celeriter percurramus, ligna silvæ sunt homines vani, et infructuosi, ac flammis ultricibus merito suæ sterilitatis obnoxii: « Omnis enim arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur (*Matth. iii*). » Qui vero per olivam, quæ et signum paciis ostendit, oleique pinguedinem

fundit, nisi illi designantur, qui Spiritus sancti pinguedine delibui evangelizando pacem, reconciliant homines Creatori? « Quam, inquit, speciosi et felices evangelizantium pacem (*Rom. x*)! » Ficus autem sacræ legis imaginem tenet, unde et in Evangelio dicitur: Quia « quidam paterfamilias plantavit vineam, in qua scilicet plantavit et ficum. Vinea » quippe **471** « Domini Sabaoth domus est Israel (*Matth. xxi*; *Isa. v*). » In qua nimirum plantavit divina manus Decalogum legis. Sed hæc ficus priorem populam quasi grossos suos, aridos scilicet et inutiles protulit, et abiecit; novum vero Christianæ fidei germen ad maturitatem internæ pinguedinis, suavitatemque perduxit. De quibus Jeremias ait: « Video ficus, ficus bonas, bonas valde et malas, malas valde, quæ comedi non possunt, eo quod sint malæ (*Jer. xxiv*). »

Per ficus ergo illi possunt non inconvenienter intelligi, qui sacræ legis eruditione sunt sufficienter instructi. Vitis etiam idipsum pene videtur significare quod ficus. Dicit enim Dominus: « Ego sum vitis vera, et vos palmites (*Joan. xv*). » Et quia de palmitibus sunt vites, qui mirum si et sancti doctores asserantur vites; ut quod Salvator mundi per naturam, hoc illi gloriantur habere per gratiam? Qui nimirum dum triumphum Dominicæ passionis prædicare non cessant, quasi per doctrinæ suæ botros arenaria corda nostra vino bestiternoris inebriant. De hoc vino per Jacob super Salvatore nostro allegorice dicitur: « Lavabit in vino stolam suam, et in sanguine pallium suum (*Gen. xlix*). » Stola Christi fuit in apostolis, et cæteris credentibus Synagoga; cujus etiam pallium gentilis est populus. De quibus sibi per prophetam dicitur: « Vivo ego, dicit Dominus, quia his omnibus velut ornamento vestieris (*Isa. xlix*). » Hos itaque Christus in sanguine uvæ lavit, quem de semetipso contritus in prælio [*f. prælo*] crucis expressit. Unde et Joannes ait: « Qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo (*Apoc. i*). » Cum igitur oliva, ficus, ac vitis, hoc

(19) Epistola 1 libri II.

A est, spirituales viri lignis præesse stivestribus, id est, terrenis hominibus, atque carnalibus nullatenus acquiescant; offert se rhamnus, et ab eis consumendus: et eadem vel pravæ conversationis exemplo, **472** vel erronei dogmatis incendio consumpturus. Rhamnus enim spinis crebrescentibus horret, per quem scilicet quilibet perversus invenitur, qui sic peccatorum tanquam veprium asperitate densatur. Unde et primo homini dictum est: « Terra tua spinas et tribulos germinabit tibi (*Gen. iii*); » id est, corpus tuum aculeatis vitiorum punctationibus subjacebit. Et per prophetam Dominus: « Spinis, inquit, peccatorum suorum circumdederunt me (*Thren. iii*). » Lignis itaque petentibus regem, id est, pravis quibusque carnaliter eligentibus præsumem; rhamnus accedit in medium, quilibet videlicet reprobis, qui et ignem damnationis in se ex eorum pravitatibus augeat, et eos perverse vivendi, vel docendi reciproca combustionem consumat. Unde et illic dicitur: « Egredietur ignis ex eo, ut consumat habitatores Sichem, et oppidum Mello, egredieturque ignis de viris Sichem, et de oppido Mello, et devoret Abimelech (*Judic. ix*). » Hæc autem Joannes constitutus in vertice montis eloquitur; qui per sanctos in Ecclesia prædicatores addiscimus, quomodo quibusque perversis ac reprobis vana petentibus resistamus.

Ecce, venerabilis frater, unam duntaxat Epistolam petisti, sed insuper et alteram recepisti. Ipse quoque versa vice deposco; ut dum integra nostræ dilectionis una dirigitur, ad nos etiam juxta vetustæ disputationis ethicos gemina revertatur. Quod si te de curialibus episcopis adhuc latius audire delectat, ejusdem thematis epistolam (19), quam concardinalibus tuis olim misi, te videre non pigeat. Illud etiam in epistolæ calce subnecto, ut amodo, et deinceps, sicut ii, qui Ecclesiæ militando promoti sunt, vocantur ex more pontifices; ita qui famulando principibus fiunt, dicantur a curia curiales.

Sit nomen Domini benedictum.

473-474 OPUSCULUM VICESIMUM TERTIUM.

DE BREVITATE VITÆ PONTIFICUM ROMANORUM, ET DIVINA PROVIDENTIA.

ARGUMENTUM. — Alexandro summo pontif. ex Mantuano patrum conventu redeunti has litteras obviam mittit, in quibus eidem sciscitanti rationem reddit, cur pontificum Romanorum vita brevis plerumque et angusta sit. Deinde in admirationem divinæ providentiæ et bonitatis effunditur, a qua tot tantaque beneficia in humanum genus profecta sint, et quotidie proficiscantur, quæque omnia hominis gratia creaverit, hominisque imperio subjecerit. Hortatur ergo mortales, ut cum tot res propter se conditas contemplantur, Deo Opt. Max. inexhausto beneficentiæ fonti immortales gratias agant; et terrenis his voluptatibus contemptis, ad vera gaudia quæ in cælo pie sancteque viventibus parata sunt, omni animi contentione ferantur.

Domno ALEXANDRO summæ sedis antistiti, PETERUS peccator monachus servitatem.

Quia redeuntem te, venerabilis pater, a Mantuano concilio, finitimis jam audio partibus propin-